

віровчення відповідно до потреб нового, капіталістичного суспільства. Капіталізму потрібен був такий світ, де користь була б добродієм, а торговець був би угодний Богу. Людина повинна була вірити, що вона не тільки має право, але і зобов'язана здобувати якомога більше грошей (матеріальних цінностей). З точки зору базових ціннісних передумов можна виділити те, що наприкінці XIX ст. називалося "смертю Бога" – переважające відчуття однократності людського життя. Новим в цьому процесі згасання релігійного чинника є відсторонення від будь-якого Абсолюту, Ідеалу або Норми. На зміну йому приходять "людинобог" – лідер, багата людина, життя якої вдалося завдяки "багатству". Еріх Фромм навіть вводить поняття "індустріальної релігії", для якої власність, прибуток та багатство священні [Фромм Е. Иметь или быть? / Эрих Фромм. – Луганск : Биг-Пресс, 2012. – С. 131]. Впровадження цього терміну ще раз наголошує на символізмі багатства, яке сповідує сучасна релігійна ідеологія.

Формування оновленого феномену багатства детермінується як об'єктивними умовами життя сучасного суспільства, так і суб'єктивними факторами. У сучасному світі феномен багатства відображає конкретно-історичну ситуацію, пронизану консюмеризмом, і на відміну від древніх епох, його формування відрізняється штучністю, оскільки в якості механізмів в масовій свідомості використовуються ЗМІ, реклама, Інтернет, в цілому екранна культура. Феномен багатства в масовій свідомості сучасного суспільства потребує забезпечення, що досягається активністю ідеології споживання, яка підпорядковує собі соціальні інститути. Таким чином, оновлений образ феномену багатства в епоху суспільства споживання демонструє свою сугестивну та символічну природу.

**О. Г. Найдьонов, канд. філос. наук, доц., докторант,
ІВО НАПНУ, Київ**

alexander.naydonov@yahoo.com.ua

ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ЯКОСТІ СУСПІЛЬСТВА ЯК СОЦІАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Суспільство є головним об'єктом соціальної філософії, яка прагне розібратися в його філософській суті в якій однією з важливих сторін виступає філософська інтерпретація соціальної реальності. При всій своїй очевидності, тлумачення філософського смислу соціальної реальності не є банальним завданням, як це може здатися з першого погляду [Гусак Н. Є. Соціальна реальність: фантазії та знання / Наталія Гусак // Соціологічна культура: числа і смисли : матеріали [IV] Міжнар. соціолог. читань пам'яті Н. В. Паніної / [за наук. ред. Є. І. Головахи та О. Г. Стегнія] ; Ін-т соціології НАН України. – К. : [Ін-т соціології НАН України], 2011. – С. 108–114]. Так, Ю. Малишена пропонує розуміти соціальну реальність як повсякденність [Малишена Ю. О. Соціальна реальність як повсякденність: А. Шюц / Ю. Малишена // Дні науки філософсь-

кого факультету – 2011 : міжнар. наук. конф. (20–21 квіт. 2011 р.) : матеріали доп. та виступів / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка ; [редкол.: А. Є. Конверський (голова) та ін.]. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2011. – Ч. 3. – С. 171–173]. Для В. Фомічової соціальна реальність виступає як єдність соціальних уявлень та соціальних репрезентацій [Фомічова В. Соціальна реальність як єдність соціальних уявлень та соціальних репрезентацій / В. Фомічова // Вісн. Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. – 2011. – С. 49–53]. З нашої точки зору, соціальна реальність – різновид живої матерії у якій взаємопов'язані процеси протікають на різних рівнях, переважно в духовній сфері і нею ж визначаються. Констатуючи складність філософської суті соціальної реальності і не претендуючи на її остаточне визначення, у дослідженні будемо керуватися розумінням соціальної реальності, яке запропонував класик французької соціологічної школи Е. Дюркгайм. Він розуміє соціальну реальність як соціальні факти.

Соціальним фактом Е. Дюркгайм називає "... всякий спосіб дій, різко визначений чи ні, але здатний чинити на індивіда зовнішній вплив, або інакше: притаманний всьому даному суспільству, але такий, що має своє власне існування, незалежне від його індивідуальних проявів" [Дюркгайм Э. Социология: Её предмет, метод, предназначение / Эмиль Дюркгайм. – М. : Канон, 1995. – 352 с.]. Дюркгайм поділяв соціальні факти на морфологічні (матеріальний субстрат суспільства, "тіло" суспільства) і функціональні або фізіологічні (колективні морально-культурні уявлення). Соціальна морфологія вивчає демографічні, географічні, економічні, соціоструктурні фактори суспільства: географічне місцезнаходження, форми кордонів, територію, чисельність та густоту населення, розміри сіл, міст, районів, областей, характер комунікацій тощо. Соціальна фізіологія досліджує факти колективної свідомості та способи колективних дій: мову, релігію, народні легенди і традиції, політичні ідеї, правові та моральні норми, мотивацію економічної діяльності. Як підкреслює Е. Дюркгайм, у центрі його наукових інтересів є "душа", а не "тіло" суспільного життя. Однак міркувати про соціальні факти, на думку французького вченого, потрібно як про предмети, залишаючи осторонь розглядання їх філософської природи. Це типовий приклад позитивістського підходу до дослідження суспільства, що склався у філософії внаслідок впливу класичної науки, що виникла в епоху Відродження і за свою основу мала механіко-природознавчий зразок науковості знань: математику і фізичний експеримент. Характерною рисою класичної науки були емпіричні кількісні методи дослідження, які переключували у соціологію. У сучасній соціології є якісні методи, але специфічні, а філософська інтерпретація соціальної реальності практично відсутня. Особливо це стосується української соціології. В ній тим паче не існує чітких уявлень про якість суспільства. А потреба в її усвідомленні нагальна.

Що ж тоді є якістю суспільства? І чи можливо її виміряти? Щоб розібратися у цьому і прояснити суть питання, вважаємо за доречне порівняти людину і суспільство. Кількісними параметрами людини є вага, зріст, ко-

лір волосся і очей тощо. Якість людини це стан її здоров'я: фізичного, емоційного, психологічного, розумового, морального. Деякі аспекти якості людини можна виміряти, наприклад, температуру її тіла. Отже, якість суспільства це стан фізичного здоров'я громадян, наявність позитивного соціального самопочуття, що обумовлений соціальними можливостями для самовираження і самоствердження сутності людини, умови для самоорганізаційної діяльності людей та моральний стан суспільства. Якість суспільства – це рівень фізичного, емоційного, інтелектуального, морального стану людей, який в сукупності дає певну соціальну реальність.

Якість суспільства визначають такі соціальні факти: фізичне здоров'я, відсутність самогубств, розлучень, самотніх, дітей сиріт при живих батьках, кількість абортів, корупція, хабарництво, кількість порушених кримінальних справ і винесених вироків по ним тощо. Поглянемо з точки зору якості на українське суспільство. Фахівці вважають стан здоров'я українців як кризовий [Генофонд і здоров'я: вроджені вади розвитку серед новонароджених / [Сердюк А. М. та ін.] ; за заг. ред. А. М. Сердюка та О. І. Тимченко ; ДУ "Ін-т гігієни та мед. екології ім. О. М. Марзєєва НАМН України". – К. : МВЦ "Медінформ", 2012. – 569 с.]. Україна – в десятці країн-лідерів з самогубств. За кількістю абортів Україна посідає перше місце в Європі. Маємо 90 тис. дітей-сиріт, що кинуті у пологових будинках їх батьками. Тільки 10 % кримінальних справ від кількості порушених доходять до суду. Про яке позитивне соціальне самопочуття українців, які за цим всім спостерігають, може йти мова?

За даними Transparency International наша держава займає 142 місце серед 175 країн світу за рівнем сприйняття корупції – це дуже кепська позиція. В минулому році у рейтингу глобальної конкурентоспроможності Україна втратила 11 позицій, з 73 до 84. За індексом конкурентоспроможності найгірші показники в українському суспільстві належать впливу бюрократії, корупції та податкової політики на розвиток бізнесу та залучення інвестицій, довіри до політиків, роботи правоохоронних органів та незалежності судів, якості доріг, стійкості банків, захисту матеріальних та інтелектуальних прав власності. Спостерігається постійний відтік високоосвічених кадрів та молодих кваліфікованих спеціалістів. На батьківщині багато з них не задіяні й причини цього явища не вивчаються. У рейтингу здатності України на втримання талантів, ми посіли 140 місце з 148! При цьому значна частина українських програмістів працює на умовах аутсорсингу. Чи використаємо свій шанс на утримання українських інтелектуалів, які можуть допомогти нашій країні подолати труднощі сьогодення і в майбутньому?

Недооцінка важливості врахування якості суспільства свідчить про обмеженість й позитивістську суть української соціології (ї певною мірою соціальної філософії), її орієнтацію на виключно кількісну інтерпретацію соціальної реальності, що обертається втратами для українського суспільства. Проведений аналіз свідчить, що виміряти можна також і якість суспільства – вирішальну характеристику соціуму. У подальшому важливо скласти повний перелік показників якості суспільства та заходи з її поліпшення.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ДНІ НАУКИ

ФІЛОСОФСЬКОГО ФАКУЛЬТЕТУ – 2015

**МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
(21–22 квітня 2015 року)**

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ ТА ВИСТУПІВ

ЧАСТИНА 3

Редакційна колегія: **А. Є. Конверський**, д-р філос. наук, проф., акад. НАН України (голова); **С. В. Руденко**, д-р філос. наук, доц. (відп. секр.); **В. А. Бугров**, канд. філос. наук, проф.; **І. С. Добронравова**, д-р філос. наук, проф.; **Д. В. Неліпа**, д-р політ. наук, доц.; **М. І. Обушний**, д-р політ. наук, проф.; **В. І. Панченко**, д-р філос. наук, проф.; **А. О. Приятельчук**, канд. філос. наук, проф.; **М. Ю. Русин**, канд. філос. наук, проф.; **Є. А. Харьковщенко**, д-р філос. наук, проф.; **В. Ф. Цвих**, д-р політ. наук, проф.; **Л. О. Шашкова**, д-р філос. наук, проф.; **П. П. Шляхтун**, д-р філос. наук, проф.

*Рекомендовано до друку
вченою радою філософського факультету
(протокол № 4 від 30 березня 2015 року)*

"Дні науки філософського факультету – 2015", Міжн. наук. конф. (2015 ; Київ). Міжнародна наукова конференція "Дні науки філософського факультету – 2015", 21–22 квіт. 2015 р. : [матеріали доповідей та виступів] / редкол.: А. Є. Конверський [та ін.]. – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2015. – Ч. 3. – 155 с.

Адреса редакційної колегії: 01601, Київ, вул. Володимирська, 60, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, філософський факультет; ☎ (38044) 239 31 94

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Редакція залишає за собою право скорочувати та редагувати подані матеріали. Рукописи та дискети не повертаються.

© Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
ВПЦ "Київський університет", 2015

ЗМІСТ

Секція "СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ІСТОРІЇ"

Алієва О. Г. Медіа та їх роль у конструюванні медіа реальності	3
Безпрозвання Т. А. Наративістська традиція аналітичної філософії історії	4
Бойко І. І. Соціальні трансформації в контексті синергетичної методології	6
Брижнік В. М. Феномен тиранічної влади як вихідний момент платонівського вчення про диференційований соціальний устрій	8
Волковинська В. О. Влада як механізм самовідтворення соціальної системи	11
Ворончихина Е. С. Проблематика самосознання в соціальної теорії ХХ століття	13
Высоцкий А. А. Позиция Лейбница относительно коммуникации Европы и Китая	15
Гойман О. О. Сучасні політичні міфи в російсько-українському інформаційному просторі	18
Голець О. Я. Соціально-економічний розвиток як зміна соціокультурних характеристик: релігійний аспект (на прикладі країн буддистського ареалу)	20
Горохова Л. В. Апатія як чинник наростання соціальних страхів сучасних українців	22
Дедюлина М. А. Моральные посредники в философии технологий Л. Маньяни	25
Демир Гекхан Культурное разнообразие современного мира и культурная идентичность	27
Джалілова О. М. Комунікація як глобальна проблема сучасного світу	30
Дранник В. А. Комунікативна культура сучасного керівника	32
Дубініна В. А. Університет та національна держава	34
Дубняк З. О. Діалогізм як засада соціальної комунікації	35

Дячук Д. О. Злочинність як продукт соціальної нерівності	38
Дьяковська Г. О. Буття соціальної пам'яті як умова соціалізації та самоідентифікації спільнот.....	40
Жовтоног І. С. Телевізійний образ як технологія впливу на публіку	41
Захарченко М. С. Соціальний вимір поняття "раціонального" (в контексті комунікативної філософії Юргена Габермаса)	44
Захарчук О. І. Постіндустріальне рабство в контексті критичної соціальної теорії	46
Зусько Д. М. Політика пам'яті та забуття у сучасному суспільстві.....	48
Jokubaitis Linas Carl Schmitt: political romanticism and philosophy.....	50
Іваненко А. М. Теоретико-концептуальне осмислення феномена глобалізації	51
Калуга В. Ф. Особливості розуміння суті феноменів ідентичності та самоідентичності в контексті домінантних інтерпретаційних систем	53
Кірюхін Д. І. Справедливість і проблема інтеграції посткомуністичних суспільств	56
Кітов М. Г. Кармічне виродження родовідної Рюриковичів, започаткованої Ольгою.....	58
Климчук А. І. Теорія соціальної нерівності в проблемному полі П. Сорокіна і П. Бурд'є (порівняльна характеристика)	61
Кожем'якіна О. М. Модель інкапсульованої довіри Р. Хардіна.....	63
Козловець М. А. Соціально-філософський дискурс як осмислення екзистенційної буттєвості українців	65
Колісник О. В. Контент гри у соціальних практиках сьогодення	69
Коперльос Р. Ю. Ідея "складності" в луманівській теорії систем	72
Корупятник И. В. Категория свободы в классической и неклассической философии: различие подходов	74

Крыжна Е. В. Еволюція поняття свободи в мировій мислі	76
Лелека О. В. Рецепція концепту розширеного мислення у доробку Г. Арендт	78
Литвинчук О. В. Ідентичність маргінального індивіда в контексті його соціалізації	80
Лігус М. В. Трансформація академічної музики в умовах цифрової революції	81
Лім Л. А. Основні завдання соціальної політики з позиції християнської церкви	84
Малинка Ю. Г. Толерантність як спосіб людського буття і актуальна цінність сучасного суспільного розвитку	86
Малофєєнко К. С. Мораль у "вільному суспільстві" Ф. Гаєска	88
Мацьків В. В. Соціально-філософський аспект феномена одиночства в філософії Н. А. Бердяєва	90
Мельник В. М. Антропологічна парадигма в історіософії В. О. Ключевського (на прикладі "Курсу російської історії")	91
Мінцева Т. М., Леськів В. Ю. Що є свобода для кожного і свобода взагалі?	94
Мішалова О. В. Історична дійсність та факт у світлі ідей Л. Вітгенштейна	96
Музика Е. В. Основні фактори формування нового образу феномену багатства у суспільстві споживання	97
Найдьонов О. Г. Філософський аналіз якості суспільства як соціальної реальності	99
Олійник Г. В. Проблема ідентичності людини в інформаційному суспільстві	102
Ороховська Л. А. Медіацентрована демократія як феномен інформаційного суспільства	104
Павлов В. Л. Філософські ідеї в роботах Александра Грина петербургського періода його життя	106
Павлов Ю. В. Феномен соціального відчуження в сучасному соціокультурному просторі України	109

Пагурец В. В. Философия конфликта и современные концепции войны в работе Э. Тоффлера "Война и антивоина"	111
Пашова Н. В. Роль історичної соціальної творчості людей в розвитку суспільства	114
Предеина М. Ю. Свобода и ее опредмечивание (проблема институализации)	116
Пронин И. В. Позиционный антагонизм пассионарной теории этногенеза Л. Н. Гумилёва и концепции "осевого времени" К. Ясперса	118
Речич Л. Л. Голе життя і політика вулиць	122
Савицька І. М. Гуманістичний зміст проблем свободи та духовності в контексті розвитку сучасного суспільства	124
Сєрова Ю. В., Власенко Ф. П. Міжкультурна адаптація як об'єкт соціально-філософського аналізу	126
Скарбовійчук Д. А. Любов і проблема людського існування в екзистенціальному аспекті	128
Скворцова К. М. Феномен щастя як багатоелемента система: соціально-філософський аналіз	131
Сухов Д. Б. Значение методологии австрийской школы экономики для социальной философии	133
Ткаченко В. І. Демократія як алгоритм одноразового вибору. Проблема індивіда та маси	136
Туренко В. Э. Об исторической принадлежности любви: философская попытка переосмысления ..	138
Халімовська І. В. Туризм як соціальне явище: проблеми і суперечності розвитку	140
Харченко Л. Духовність як необхідна умова соціалізації особистості	143
Хлопук О. В. Фігура трікстера в філософії Олександра Дугіна	145
Щербак С. І. Між свободою та примусом: суперечності проекту модерну	147
Ягодзінський С. М. Соціальна самоорганізація: потенціал vs деструкція	149

Наукове видання

ДНІ НАУКИ

ФІЛОСОФСЬКОГО ФАКУЛЬТЕТУ – 2015

**МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
(21–22 квітня 2015 року)**

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ ТА ВИСТУПІВ

ЧАСТИНА 3

Друкується за авторською редакцією

Оригінал-макет виготовлено Видавничо-поліграфічним центром "Київський університет"
Виконавець Д. Ананьївський

Формат 60x84^{1/16}. Ум. друк. арк. 9,07. Наклад 90. Зам. № 215-7281.
Гарнітура Arial. Папір офсетний. Друк офсетний. Вид. № Фл17.
Підписано до друку 30.03.15

Видавець і виготовлювач
Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет"
б-р Т. Шевченка, 14, м. Київ, 01601
☎ (38044) 239 32 22; (38044) 239 31 72; факс (38044) 239 31 28
e-mail: vpc@univ.kiev.ua
WWW: <http://vpc.univ.kiev.ua>
Свідectво суб'єкта видавничої справи ДК № 1103 від 31.10.02